

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Gawinek SA Edyta Buczkowska-Żuk
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Stachera

po rozpoznaniu w dniu 26 sierpnia 2015 r. na rozprawie w Szczecinie
sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko B. L., K. L. i A. L.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną
na skutek apelacji pozwanych
od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 429/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. **oddala powództwo,**

2. **zasądza od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w S. na rzecz pozwanych B. L., K. L.**

i A. L. kwoty po 7217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;

**II. zasądza od powoda na rzecz pozwanych B. L. i K. L. kwoty po 7400 (siedem tysięcy czterysta)
złotych, a na rzecz pozwanego A. L. kwotę 6400 (sześć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów
postępowania apelacyjnego.**

SSA M. Gawinek SSA A. Sołtyka SSA E. Buczkowska-Żuk

Pozwem z dnia 15 kwietnia 2014 r. powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny nieruchomości położonej w obrębie B., gmina M., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 4274 m², dla której Sąd Rejonowy w G. Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), sporządzonej w formie aktu notarialnego i zawartej w Kancelarii Notarialnej w G., przed Notariuszem D. B. w dniu 8 października 2009 r. (repertorium A numer (...)), pomiędzy K. L., a B. L. oraz A. L. wraz z zawartym w treści tej umowy oświadczeniem B. L. i A. L. o ustanowieniu na rzecz K. L. służebności osobistej polegającej na prawie bezpłatnego korzystania z całego przedmiotu darowizny, w celu ochrony wierzytelności powoda wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla wydanym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 26 lipca 2013 r. w sprawie sygn. akt I C 230/13. Nadto wniosła o zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł oraz kosztu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa 17 zł oraz przeprowadzenie wskazanych w pozwie dowodów.

Uzasadniając żądanie wskazała, iż dnia 27 lutego 2009r. powódka zawarła umowę poręczenia nr (...) z Bankiem (...) S.A. w W. oraz umowę o udzielenie poręczenia nr (...) z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., ul. (...), KRS nr (...). Zaznaczyła, iż w dniu zawarcia powyższych umów, pozwany K. L., działając jako prezes zarządu (...) Sp. z o.o. w S. złożył do dyspozycji powódki weksel in blanco z klauzulą „bez protestu” z wystawienia (...) Sp. z o.o. w S.. Podkreśliła, iż przedmiotowy weksel, zgodnie z treścią deklaracji wekslowej, powódka miała prawo wypełnić w dowolnym czasie na sumę odpowiadającą zobowiązaniu (...) Sp. z o.o. wobec powoda powstałemu wskutek wypłaty przez powódkę na rzecz banku (...) S.A. kwoty poręczenia w związku z brakiem spłaty zabezpieczonego kredytu przez (...) Sp. z o.o. Powódka wskazała, iż przedmiotowy weksel został również opatrzony poręczeniem wekslowym przez K. L., jako osobę fizyczną, który udzielając przedmiotowego poręczenia wekslowego wyraził również zgodę na treść deklaracji wekslowej z dnia 27 lutego 2009 r., sporządzonej do wyżej wymienionego weksla in blanco z wystawienia spółki. Powódka dodała, iż w dniu 21 grudnia 2012 r. dokonała zapłaty na rzecz (...) Bank (...) Spółka Akcyjna kwoty 478.877,17 zł wynikającej z umowy poręczenia nr (...) z dnia 27 lutego 2009r. stanowiącej zabezpieczenie spłaty udzielonego (...) Sp. z o.o. w S. przez tenże Bank kredytu.

Powódka podniosła, iż będąc w posiadaniu weksla własnego wystawionego w dniu 27 lutego 2009r. przez (...) Spółka z o.o., a poręczonego przez K. L., w dniu 10 lipca 2013r. wniosła pozew przeciwko K. L. o zapłatę kwoty 509.748,35 zł., zaś w dniu 26 lipca 2013r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w postępowaniu pod sygn. akt: I Nc 230/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla. Dodała, iż na podstawie powyższego tytułu wykonawczego powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w G. B. B., które to toczy się pod sygn. akt KM 1483/13. Zaznaczyła, iż do chwili obecnej egzekucja nie spowodowała odzyskania przez powódkę jakichkolwiek kwot, sam dłużnik nie czyni również jakichkolwiek wpłat dobrowolnych.

Powódka stwierdziła, iż w dniu 8 października 2009r. K. L., pozostając od marca 2009r. zobowiązany z weksla względem powódki, dokonał przeniesienia prawa własności ww. nieruchomości stanowiącej jego wyłączną własność pod tytułem darmym na rzecz swojej żony B. L. i swojego syna A. L.. Dodała, iż jednocześnie w treści tej samej umowy pozwani B. L. i A. L. ustanowili na rzecz swojego darczyńcy, tj. pozwanego K. L. służebność osobistą polegającą na prawie bezpłatnego korzystania z całego przedmiotu darowizny.

Powódka podniosła, iż czynność prawna pozwanego K. L. polegająca na wyzbyciu się opisanej nieruchomości, bezsprzecznie została dokonana z pokrzywdzeniem powódki. Podkreśliła, iż w następstwie darowizny nastąpiło istotne uszczuplenie majątku dłużnika K. L.. Dodała, iż K. L., mając świadomość udzielonego uprzednio poręczenia wekslowego za (...) Sp. z o.o. dokonał czynności, której dotyczy niniejszy pozew zaledwie na dwa miesiące przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości ww. spółki, której był zarówno jedynym współnikiem, jak i prezesem zarządu. W ocenie powódki zachowanie K. L. wypełniło znamiona działania mającego na celu świadomie pokrzywdzenie wierzyciela, bowiem w ich konsekwencji dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem przedmiotowej czynności. Dodała, że pozwanych łączy stosunek bliskości wynikający z powiązań rodzinnych, a więc w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje art. 527 § 3 k.c.

Pozwani K. L. oraz B. L. wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zarzucili m.in, że w październiku 2009 roku nieruchomość była znacznie mniej warta, niż zaciągnięty w 2007 roku w Banku (...) kredyt hipoteczny na jej zakup. Dodali, iż z tego tytułu nieruchomość została obciążona hipoteką kaucyjną w wysokości 1.232.500 zł.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014r Sąd Okręgowy w Szczecinie uwzględnił powództwo w całości oraz zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 32 705 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny;

Wnioskiem z dnia 19 lutego 2009 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. złożonym w (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wystąpiła o udzielenie poręczenia kredytu zaciągniętego przez ww. Spółkę w Banku (...) Spółka Akcyjna w W. Oddział Korporacyjny w S.. Jako kwotę poręczenia wskazano 500.000 zł, zaś okres poręczenia określono na 24 miesiące.

W dniu 27 lutego 2009r. powódka zawarła umowę poręczenia nr (...) z Bankiem (...) S.A. w W.. W paragrafie 1 określono, iż (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. udziela Kredytobiorcy poręczenia że środków Funduszu za spłatę części zobowiązań wynikających z kredytu w formie limitu kredytu wielocelowego do wysokości 1.000.000 zł udzielonego na okres do dnia 26 lutego 2011 r.

W dniu 27 lutego 2009r. powódka zawarła umowę o udzielenie poręczenia nr (...) z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., ul. (...), KRS nr (...).W paragrafie 1 wnioskodawca wnioskował o udzielenie poręczenie spłaty części kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego do wysokości 1.000.000 zł, który został mu udzielony przez (...) Spółka Akcyjna w W. Oddział Korporacyjny w S., na podstawie umowy kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego nr (...) z dnia 27 lutego 2008 r. W paragrafie 6 postanowiono, iż w przypadku realizacji umowy poręczenia wnioskodawca stanie się z tego tytułu dłużnikiem wobec Funduszu i będzie zobowiązany do zwrotu zapłaconej za niego kwoty kredytu.

W dniu 27 lutego 2009 r. K. L., działając jako prezes zarządu (...) Sp. z o.o. w S. złożył do dyspozycji powódki weksel in blanco z klauzulą „bez protestu” z wystawienia (...) Sp. z o. o. w S.. Zgodnie z treścią deklaracji wekslowej, powódka miała prawo wypełnić w dowolnym czasie na sumę odpowiadającą zobowiązaniu (...) Sp. z o. o. wobec powoda powstałemu wskutek wypłaty przez powódkę na rzecz banku (...) S.A. kwoty poręczenia w związku z brakiem spłaty zabezpieczonego kredytu przez (...) Sp. z o. o. oraz zaopatrzyć weksel datą płatności według własnego uznania.

Powyższy weksel został opatrzony poręczeniem wekslowym przez K. L., jako osobę fizyczną. Udzielając przedmiotowego poręczenia wekslowego wyraził również zgodę na treść deklaracji wekslowej z dnia 27 lutego 2009 r., sporządzonej do wyżej wymienionego weksla in blanco z wystawienia spółki.

W dniu 9 marca 2009 r. K. L., działając jako osoba fizyczna, poręczająca zobowiązania (...) Sp. z o. o. względem powódki, dołączył do dokumentacji dotyczącej poręczenia swoje oświadczenie majątkowe, w którym wskazał, iż pozostaje właścicielem nieruchomości o wartości 1.500.000 zł w postaci domu mieszkalnego wraz z działką gruntu nr (...), dla której to nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta KW (...).

W dniu 13 listopada 2009 r. powódka otrzymała z banku (...) S.A. w W. informację, iż ww. bank wypowiedział umowę kredytową spółce (...) Sp. z o. o. z powodu zagrożenia upadłością spółki.

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy – Szczecin Centrum w Szczecinie sygn. akt. XII GU 215/09 zabezpieczył majątek dłużnika (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego w osobie R. F..

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy – Szczecin Centrum w Szczecinie sygn. akt. XII GU 215/09 ogłosił upadłość dłużnika (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., obejmującą likwidację majątku dłużnika.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie podał do publicznej wiadomości w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, iż postanowieniem z dnia 11 lipca 2011 r. stwierdzono zakończenie postępowania upadłościowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. – sygn. akt XII GUp 1/10.

W dniu 21 grudnia 2012 r. powódka dokonała zapłaty na rzecz (...) Bank (...) Spółka Akcyjna kwoty 478.877,17 zł wynikającej z umowy poręczenia nr (...) z dnia 27 lutego 2009r. stanowiącej zabezpieczenie spłaty udzielonego (...) Sp. z o.o. w S. przez tenże Bank kredytu.

Pismem z dnia 21 grudnia 2012 r. (...) Bank (...) Spółka Akcyjna zaświadczyła, iż zobowiązanie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., wynikające z tytułu umowy poręczenia nr (...) z dnia 27 lutego 2009 r. będącej zabezpieczeniem spłaty udzielonego (...) Sp. z o. o. kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego z dnia 27 lutego 2008 r. wygasło wobec zapłaty na rzecz (...) SA w dniu 21 grudnia 2012 r. kwoty 478.877,17 zł.

Powódka, będąc w posiadaniu weksla własnego wystawionego w dniu 27 lutego 2009r. przez (...) Spółka z o. o. i poręczonego przez K. L., w dniu 10 lipca 2013r. wniosła pozew przeciwko K. L. o zapłatę kwoty 509.748,35 zł. W dniu 26 lipca 2013r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w postępowaniu pod sygn. akt: I Nc 230/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla.

Postanowieniem z dnia 1 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie nadał powyższemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

Powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w G. B. B., które toczy się pod sygn. akt KM 1483/13. Do chwili orzekania egzekucja nie spowodowała odzyskania przez powódkę jakichkolwiek kwot, sam dłużnik nie czynił również jakichkolwiek wpłat dobrowolnych. W dniu 8 października 2009 r. przed notariuszem D. B. (repertorium A nr (...)) została zawarta w formie aktu notarialnego umowa darowizny nieruchomości położonej w obrębie B., gmina M., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 4274 m2, dla której Sąd Rejonowy w G. Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), pomiędzy K. L., a B. L. oraz A. L. wraz z zawartym w treści tej umowy oświadczeniem B. L. i A. L. o ustanowieniu na rzecz K. L. służebności osobistej polegającej na prawie bezpłatnego korzystania z całego przedmiotu darowizny.

W dniu 19 lutego 1993 r. pomiędzy małżonkami B. L. oraz K. L. została wyłączona wspólność ustawowa majątku nabytego przez nich w czasie trwania związku małżeńskiego. Małżonkowie przed i po dokonaniu darowizny mieszkają razem. B. L. ze swojego majątku odrębnego dokonała nakładu na majątek odrębny K. L. tj. na nieruchomość będącą przedmiotem niniejszego postępowania.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo okazało się zasadne, a podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowił art. 527 k.c.

Sąd wskazał, że dla skorzystania przez wierzyciela ze skargi pauliańskiej wystarczy, gdy niewypłacalność dłużnika uniemożliwia zaspokojenie wierzytelności tego wierzyciela, a ma to miejsce wówczas, gdy zdawał on sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej mógł spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Przy czym pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia - wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej

i musi ona istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez Sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną.

Sąd Okręgowy podkreślił, że nie ulegało wątpliwości, iż K. L. jest dłużnikiem powódki z tytułu nakazu zapłaty z dnia 26 lipca 2013 r. oraz to, że w dniu 8 października 2009 r. pozwany zawarł z B. L. i A. L. umowę darowizny nieruchomości położonej w obrębie B., gmina M., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 4274 m2, dla której Sąd Rejonowy w G. Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz z zawartym w treści tej umowy oświadczeniem B. L. i A. L. o ustanowieniu na rzecz K. L. służebności osobistej polegającej na prawie bezpłatnego korzystania z całego

przedmiotu darowizny. W ocenie sądu meriti z punktu widzenia skargi bez znaczenia były motywy dokonania tej czynności, na które powoływali się pozwani, a mianowicie to, że darowizna miała czynić zadość zobowiązaniu K. L. wobec żony B. L..

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia pozostawało ustalenie, czy nastąpiło pokrzywdzenie wierzyciela - powódki wskutek powyższego przeniesienia nieruchomości dokonanego przez dłużnika, czy dokonanie przez dłużnika przeniesienia prawa własności nieruchomości nastąpiło ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, czy pozwani B. L. i A. L. uzyskali wskutek tej czynności korzyść majątkową oraz czy działanie pozwanych było w złej wierze.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie względem pozwanych B. L. i A. L. zachodziło domniemanie przewidziane w art. 527 § 3 k.c. , gdyż wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskały korzyść majątkową osoby będące w bliskim z nim stosunku, stąd domniemywa się, że obdarowani pozwani wiedzieli, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jednocześnie Sąd uznał, iż wskutek darowania nieruchomości uzyskali oni korzyść majątkową. Tak więc należało domniemywać, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Istotne było również to, iż w takim przypadku na powódce nie ciążył obowiązek wykazania, iż B. L. oraz A. L. wiedzieli lub przy zachowaniu należytej staranności mogli się dowiedzieć o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela. Ponadto Sąd uznał, że w sprawie zastosowanie ma także domniemanie z art. 529 k.c.

W ocenie Sądu I instancji powyższa okoliczność przesądziła o zastosowaniu domniemanie wiedzy o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, pozwani zaś w żaden sposób domniemanie tego nie obalili. Przeciwnie, mając na względzie ustalone okoliczności uznał Sąd, iż byli w pełni zorientowani co do sytuacji finansowej dłużnika jak i celów dokonywanej sprzedaży przedmiotowej nieruchomości.

Sąd uznał również, iż wskutek darowizny nastąpiło istotne uszczuplenie majątku dłużnika K. L. gdyż ww. nieruchomość stanowiła najbardziej wartościowy składnik majątkowy wskazany w jego oświadczeniu z dnia 9 marca 2009 r. Z akt komorniczych wynikało, iż w chwili orzekania niemożliwe było uzyskanie przez wierzyciela zaspokojenia przysługujących mu należności. Pozwany K. L. dokonując darowizny na dwa miesiące przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, której był jednym z wspólników był świadomy, iż spółka ta utraciła zdolność do spłaty wierzytelności, a wierzyciele skierują swoje roszczenie bezpośrednio do niego.

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd stwierdził, że powódka zdołała wykazać wszystkie przesłanki, które muszą wystąpić kumulatywnie warunkujące zastosowanie skargi pauliańskiej, dlatego też Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku z dnia 11 grudnia 2014 roku, obciążając pozwanych kosztami procesu należnymi stronie powodowej (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 13 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w związku z § 6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Z wyrokiem tym nie zgodzili się pozwani, którzy zaskarżyli w całości wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

1. naruszenie prawa materialnego tj.:

• art. 527 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na:

- orzekaniu w oparciu o ten przepis w sytuacji, gdy w chwili dokonywania czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną dochodzi powódka, powódka nie była ani wierzycielem pozwanego K. L., ani spółki która wystawiła blankiet weksla "in blanco", na którym złożył swój podpis pozwany;

- uznaniu roszczenia powódki mimo, że czynność prawna, której uznania za bezskuteczną dochodzi powódka, nie była dokonana z jej pokrzywdzeniem oraz, że pozwany K. L. nie działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki;

- uznaniu roszczenia powódki mimo, że pozwani B. L. i A. L. nie wiedzieli, że pozwany K. L. mógł działać ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;

- uznaniu roszczenia powódki

• art. 527 § 3 k.c. poprzez błędne jego zastosowanie i uznanie, że pozwani B. L. i A. L. wiedzieli, że pozwany K. L. mógł działać ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;

• art. 529 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, gdyż domniemanie wskazane w tym artykule może być zastosowane jedynie w przypadku, gdy odpowiedzialność dłużnika wynika z art. 527 k.c.;

2.naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie

• art. 328 § 2 k.p.c. z uwagi na fakt, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów i zawiera oczywiste braki, w szczególności nie wyjaśnienie podstawy prawnej i faktycznej wyroku poprzez:

- nie wskazanie, na jakiej podstawie i w oparciu o jakie dowody Sąd I instancji ustalił, że pozwany K. L. w chwili dokonywania czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną dochodzi powódka, był dłużnikiem powódki mimo, że pozwani wyraźnie podnosili zarzut, iż w chwili dokonywania tej czynności wierzytelność jeszcze nie istniała, a K. L. nie był dłużnikiem powódki;

- braku oceny zeznań świadka M. D. oraz zeznań pozwanych K. i B. L. oraz braku wskazania przyczyn, dla których Sąd I instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej tym zeznaniom szczególnie, w przypadku gdy Sąd I instancji dokonał ustalenia stanu faktycznego w oparciu o domniemania, a pozwani podnosili twierdzenia i dowody mające te domniemania obalić;

- nie wskazanie na jakiej podstawie prawnej Sąd I instancji uznał za bezskuteczne wobec powódki także oświadczenie B. L. i A. L. o ustanowieniu służebności osobistej na rzecz K. L., mimo że pozwani podnosili argumenty przemawiające za oddaleniem powództwa także w tym zakresie;

• art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na ocenie dowodów w sposób dowolny, oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, bowiem z pominięciem zeznań świadka M. D. oraz pozwanych, co doprowadziło do sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, w szczególności uznanie, że K. L. był dłużnikiem powódki w chwili dokonywania czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną dochodzi powódka, oraz, że pozwani nie obalili domniemań w oparciu, o które Sąd ustalił stan faktyczny w niniejszy postępowaniu;

• art. 217 § 2 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność i rzeczywistej ceny transakcyjnej nieruchomości pozwanych położonej B.(...), gmina M., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w okresie dokonywania darowizny tj. w październiku 2009 roku co potwierdziłoby, że nie doszło do pokrzywdzenia powódki, a pozwany K. L. nie działał ze świadomością czy zamiarem pokrzywdzenia powódki, gdyż obciążenie hipoteczne jak i zadłużenie wobec wierzyciela hipotecznego - Banku (...) S.A. z siedzibą w W. - dalece przewyższało wartość nieruchomości będącej przedmiotem czynności prawnej;

Ponadto, w związku z zarzutem naruszenia art. 217 § 2 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. oraz wnioskiem o zmianę wyroku, w sytuacji, gdy Sąd uzna, że uchybienia te mogą być usunięte przez Sąd drugiej instancji, apelujący wnieśli o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność rzeczywistej ceny transakcyjnej nieruchomości pozwanych położonej B. (...), gmina M., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w okresie dokonywania darowizny tj. w październiku 2009 roku przy założeniu, że nabywca kupowałby nieruchomość z lokatorami (rodziną pozwanego), w tym małoletnimi na okoliczność, że w wyniku dokonanej darowizny wskazanej nieruchomości, nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelujący wnieśli o : zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie, wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podnieśli, że Sąd I instancji dokonał oceny zasadności roszczeń powódki oraz wydał zaskarżone orzeczenie w oparciu o błędną podstawę prawną tj. art 527 k.c. Zarzucili, że z przedłożonych dokumentów, zeznań stron oraz zebranego w toku postępowania materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że powódka w chwili dokonywania przez pozwanych kwestionowanej czynności prawnej, tj. w październiku 2009 roku, nie była wierzycielem pozwanego K. L.. Co więcej w owym czasie powódka nie była także wierzycielem (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - wystawcy blankietu weksla "in blanco", na którym złożył swój podpis pozwany. Podkreślili, że pozwany K. L., działając w imieniu własnym, złożył na blankiecie weksla „in blanco” swój podpis jako przyszły poręczyciel wekslowy, a nie poręczyciel zobowiązania wynikającego z umowy o udzielenie poręczenia z dnia 27 lutego 2009. Stawał się zatem dłużnikiem powódki dopiero w momencie wypełnienia blankietu weksla „in blanco”. Apelujący, powołując się na treść art. 1 ustawy prawo wekslowe, podnieśli, że blankiet tzw. weksla „in blanco” nie jest wekslem, gdyż nie posiadał niezbędnych elementów weksla wskazanych w art 1 ustawy prawo wekslowe. Wskazali, że dopóki tzw. weksel "in blanco" nie zostanie uzupełniony w sposób nadający mu cechy weksla, osoby na nim podpisane nie mogą być traktowane jako zobowiązane wekslowo.

Zarzucili ponadto, że z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że w chwili dokonywania darowizny blankiet weksla „in blanco” nadal nie był wypełniony, stąd w chwili dokonywania darowizny, w dniu 8 października 2009 roku, pozwany nie był poręczycielem wekslowym, a co za tym idzie nie łączył go z powódką żaden stosunek prawny, a z pewnością nie był jej dłużnikiem. Ponadto w owym czasie powódka nie była także wierzycielem (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - wystawcy blankietu weksla "in blanco", na którym złożył swój podpis pozwany, gdyż dopiero 12 grudnia 2012 roku powódka dokonała zapłaty na rzecz (...) S.A. kwoty 478.877,17 zł wynikającej z umowy poręczenia zawartej z (...) Sp. z o.o., i dopiero z tym dniem Spółka ta stała się dłużnikiem powódki.

Konkludując zarzucili apelujący, że skoro pozwany K. L. w chwili dokonywania darowizny nie był dłużnikiem powódki, a powódka nie była jego wierzycielem, to roszczenie powódki oparte na treści art 527 k.c. winno być oddalone.

Kolejno pozwani podnieśli, że niniejsze roszczenie należało ewentualnie rozpatrywać w oparciu o przesłanki wskazane w art. 530 k.c., gdyż powódkę należy traktować ewentualnie jako przyszłego wierzyciela, o którym mowa w tym właśnie przepisie. Zarzucili, że w takim przypadku do uwzględnienia powództwa konieczne jest wykazanie przez powoda, że dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, zatem niezbędne jest udowodnienie, że przez czynność dłużnik miał zamiar pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc że celem czynności było spowodowanie niewypłacalności i uniemożliwienie uzyskania zaspokojenia. Skarżący podnieśli w związku z tym, że Sąd nie dokonał oceny dowodów pod tym kątem, nie ocenił przesłanek odpowiedzialności pozwanych określonych w tym przepisie, a zamiast tego błędnie zastosował przepis art. 527 k.c. W tej sytuacji doszło do naruszenia prawa materialnego.

Niezależnie od powyższego pozwani zarzucili także naruszenie przepisu art. 527 k.c. w tym, że Sąd I instancji uwzględnił roszczenie powódki pomimo, że nie zostały wypełnione przesłanki odpowiedzialności dłużnika określone w tym przepisie, albowiem w wyniku dokonanej czynności nie doszło do pokrzywdzenia powódki - wierzyciela. Podnieśli, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, fakt ustanowienia hipoteki, obejmującej nieruchomości będącą przedmiotem zaskarżonej umowy, należy brać pod uwagę dla oceny tego, czy w wyniku zawarcia umowy dłużnika z osobą trzecią doszło w istocie do pokrzywdzenia wierzyciela w rozumieniu art 527 § 2 k.c. Może się bowiem okazać, że przyczyną nieefektywności ewentualnej egzekucji wierzyciela wobec osoby trzeciej (art. 532 k.c.) byłoby właśnie aktualne obciążenie hipoteczne, ustanowione na rzecz innej osoby, korzystającej z określonych preferencji egzekucyjnej. Zarzucili w związku z tym apelujący, że wykazali w tym względzie inicjatywę dowodową, wskazując,

iż zarówno w dacie dokonywania czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną dochodzi powódka, jak i toku niniejszego postępowania obciążenie hipoteczne i zobowiązania pozwanego K. L. z tytułu zaciągniętego w Banku (...) S.A. kredytu hipotecznego dalece przekraczają wartość nieruchomości będącej przedmiotem darowizny.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W toku postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił, że w sprawie IC 609/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 29 września 2014r wydał prawomocny wyrok, w którym zasądził od pozwanych B. L. i A. L. solidarnie na rzecz Banku (...) SA w W. kwotę 1.046.314,13 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od kwoty 699.858,49 zł od dnia 13 maja 2013r- z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do kwoty 1.232.500 zł, oddalając powództwo o zapłatę w pozostałej części oraz odstąpił od obciążania pozwanych B. L. i A. L. kosztami procesu na rzecz powoda Banku (...) SA w W. (dowód: prawomocny wyrok w sprawie IC 609/14 Sądu Okręgowego w Szczecinie w dniu 29 września 2014r- k. 215-216 akt IC 609/14 Sądu Okręgowego w Szczecinie).

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnego wyroku w sprawie IC 609/14 Sądu Okręgowego w Szczecinie w dniu 29 września 2014r wierzyciel Bank (...) SA w W., występując jako wierzyciel hipoteczny wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko pozwanym B. L. i A. L., kierując egzekucję do nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przez komornika przy Sądzie Rejonowym w G. B. B. pod sygnaturą Km 174/15. W sprawie tej w maju 2015r został sporządzony operat szacunkowy, w którym biegły Sądu Okręgowego w Szczecinie rzeczoznawca majątkowy E. B. ustalił wartość rynkową nieruchomości na kwotę 700.600 zł, a wartość obciążającej ją służebności osobistej ustanowionej na rzecz pozwanego K. L. na kwotę 476.300 zł. (dowód: wniosek egzekucyjny, tytuł wykonawczy złożony przez wierzyciela oraz operat szacunkowy znajdujące się w aktach sprawy egzekucyjnej Km 174/15).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja w ostatecznym rezultacie zasługiwała na uwzględnienie, prowadząc do wydania wyroku reformatoryjnego w postulowanym przez pozwanych kierunku, choć nie wszystkie zarzuty podniesione w apelacji zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy z ich uzupełnieniem dokonany w postępowaniu apelacyjnym, a przedstawionym powyżej.

Powódka wywodziła swe żądanie z treści art. 527 k.c. Jej obowiązkiem było zatem wykazanie (art. 6 k.c.), że K. L. był jej dłużnikiem, że doszło do dokonania zaskarżonej czynności, że wskutek tej czynności obdarowania B. L. i A. L. uzyskali korzyść majątkową, że wskutek zaskarżonej czynności doszło do pokrzywdzenia powódki jako wierzyciela K. L. oraz że dłużnik dokonując zaskarżonej czynności działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a obdarowani pozwani o tym wiedzieli lub przy zachowaniu należytej staranności mogli się dowiedzieć.

Poza sporem w tej sprawie jest, że pozwana B. L. jest żoną K. L. i była nią w dacie dokonywania zaskarżonej czynności, a pozwany A. L. jest jego synem. Zaskarżona czynność była też umową darowizny. W związku z powyższym na rzecz powódki działały domniemania z art. 527§ 3 k.c. oraz z art. 529 k.c. Oznacza to, że w zakresie niewypłacalności dłużnika powstałej wskutek dokonania zaskarżonej czynności oraz braku wiedzy u obdarowanych pozwanych o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela obowiązek dowodowy przerzucony został na pozwanych B. L. i A. L..

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne było zatem w pierwszej kolejności ustalenie, a to wobec zarzutów pozwanych formułowanych tak przed sądem I instancji, jak i w apelacji, kiedy K. L. stał się dłużnikiem powódki, a następnie stwierdzenie, czy wskutek dokonania zaskarżonej czynności doszło do pokrzywdzenia powódki.

W tym zakresie w ocenie sądu odwoławczego bezzasadne są zarzuty pozwanych, że w dacie dokonywania zaskarżonej czynności (tj. 8.10.2009r) K. L. nie był dłużnikiem powódki, a był co najwyżej przyszłym dłużnikiem, co skutkowałoby koniecznością rozpoznawania niniejszej sprawy przez pryzmat spełnienia przesłanek z art. 530 k.p.c.

Podkreślić trzeba, że zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnym i podpisanie przez K. L. weksla in blanco oraz załączonej do niego deklaracji wekslowej określającej, kiedy w jakich warunkach i do jakiej kwoty wierzyciel wekslowy może wypełnić weksel, zrodziło powstanie po stronie pozwanego K. L. zobowiązania wekslowego, zaś wymagalność tego zobowiązania oraz jego wysokość uzależnione były od zajścia opisanych w deklaracji wekslowych zdarzeń, przy czym w dacie zaciągania zobowiązania pozwany K. L. na podstawie deklaracji wekslowej miał świadomość, do jakiej wysokości ponosi odpowiedzialność jako poręczyciel wekslowy. W tym znaczeniu uznać trzeba, że pozwany K. L. stał się dłużnikiem powódki w dacie podpisania weksla i deklaracji wekslowej tj. 27 lutego 2009r. (k. 43-44 i 44v.) i był nim w dacie dokonywania zaskarżonej czynności (8.10.2009r).

Podzielić zatem należy stanowisko powoda prezentowane w toku niniejszego procesu, że zobowiązanie wekslowe powstaje nie w momencie wypełnienia weksla, a w momencie podpisania weksla i wręczenia go remitentowi. Wypełnienie weksla niepełnego nie jest koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego, a jest tylko warunkiem realizowania wierzytelności wekslowej. Weksel in blanco zawiera już zobowiązanie wekslowe, gdyż uważa się, że dokument wydany został w zamiarze takiego zobowiązania się przez podpisującego weksel. Wprawdzie dokument powinien być wypełniany, aby mógł być uważany za weksel, lecz wypełnienie nie jest koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego, a jest tylko warunkiem realizowania wierzytelności wekslowej. Zobowiązanie wekslowe powstaje już na skutek podpisu na dokumencie, przeznaczonym z woli wyraźnej podpisującego, do stania się wekslem pod warunkiem, by podpisującym była osoba zdolna do działań prawnych. Dokonanie prawidłowego wypełnienia nadaje dokumentowi pełną moc wekslową od chwili podpisania dokumentu (w okolicznościach niniejszej sprawy od dnia 27.02.2009r. Odpowiedzialność wekslowa istnieje, a tylko realizacja wierzytelności jest uzależniona od wypełnienia dokumentu istotnymi warunkami weksla, zgodnymi z wolą podpisującego.

Wskazać trzeba, a wynika to z zeznań przywoływanego w apelacji świadka M. D., że K. L. był współnikiem z 99% udziałów w spółce (...) spółka z o.o. w S., był też prezesem jednoosobowego zarząd tej spółki. Znana mu zatem była doskonale sytuacja finansowa spółki, obejmował zatem świadomością w dacie dokonywania zaskarżonej czynności, że wyzbycie się nieruchomości spowodować może brak możliwości zaspokojenia się wierzycieli lub możliwość tę utrudnić. Podkreślić zaś trzeba, że świadek M. D. zeznawał, jak wynika z postanowienia dowodowego k. 165 na okoliczność sytuacji finansowej spółki w październiku 2009r i okoliczności złożenia wniosku o upadłość oraz braku zamiaru pokrzywdzenia ówczesnych wierzycieli spółki. W czasie jego przesłuchania obecny był pełnomocnik pozwanych i do takiej tezy dowodowej nie wnosił zastrzeżeń, ani nie domagał się jej uzupełnienia.

Z powyższych względów bezzasadny w ocenie sądu odwoławczego jest zarzut naruszenia art. 530 k.c., gdyż w okolicznościach niniejszej sprawy przepis ten nie ma zastosowania. Niezasadny jest też zarzut naruszenia art. 529 k.c., gdyż niniejsza sprawa powinna być rozpoznana na gruncie istnienia przesłanek z art. 527 k.c.

W ocenie sądu odwoławczego pozwani nie obalili też domniemania z art. 527 § 3 k.c., brak ku temu wiarygodnych i zgodnych z doświadczeniem życiowym dowodów. Pozwani B. L. i A. L. to najbliższa rodzina K. L., razem z nim zamieszkująca i utrzymująca się głównie z jego dochodów. Zarzuty pozwanych w tym zakresie nie są poparte bezstronnymi dowodami, nie są zaś wystarczające w tej mierze ich zeznania złożone w charakterze strony, gdyż z uwagi na swą sytuację procesową w oczywisty sposób są one nakierowane na uzyskanie korzystnego dla nich rozstrzygnięcia.

Wskazać też należy, że prezentowana przez pozwanych teza, że do darowizny na rzecz B. L. doszło w sytuacji, gdy we wcześniejszym okresie dokonała ona ze swego majątku osobistego nakładów na sporną nieruchomość i celem zaskarżonej czynności było dokonanie rozliczeń tych nakładów nie znajduje wsparcia w treści umowy darowizny (k. 68-70), ponadto nie zostało wykazane żadnymi dokumentami, by rzeczywiście pozwana dysponowała stosownymi środkami i by takie nakłady zostały dokonane.

Zauważyć też trzeba, że taka przyczyna przysporzenia nie została podnoszona w przypadku pozwanego A. L., który przecież nie jest jedynym dzieckiem dłużnika powódki.

Dodać też należy, że z umowy darowizny wynika, że w dacie jej dokonywania wartość przedmiotu darowizny strony umowy określiły na kwotę 500.000 zł, zaś wartość służebności ustanowionej na rzecz darczyńcy na kwotę 200.000 zł. Nie było zatem ekwiwalentności świadczeń, co daje podstawy do przyjęcia tezy o nieodpłatności czynności, a to uzasadniałoby zastosowanie art. 528 k.c. Wiedza pozwanych B. L. i A. L. o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli nie ma w tym przypadku znaczenia.

W związku z tym nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) zeznania świadka M. D., który zeznawał przecież na okoliczność sytuacji finansowej spółki w październiku 2009r i okoliczności złożenia wniosku o upadłość oraz braku zamiaru pokrzywdzenia ówczesnych wierzycieli spółki. Ponadto zeznania tego świadka w zakresie kondycji finansowej spółki odbiegają od danych zawartych we wniosku o ogłoszenie upadłości, na który wskazuje postanowienie o ogłoszeniu upadłości spółki (k. 48-51), zwłaszcza w zakresie zobowiązań i wiarygodności spółki (...) sp. z o.o. w S.. Z tych powodów brak ich oceny przez sąd I instancji pozostaje bez wpływu na treść orzeczenia.

W tym miejscu wskazuje sąd odwoławczy, że zarzut naruszenia art. 328§ 2 k.p.c. jest bezzasadny, gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku wypełnia dyspozycję tego przepisu i pozwala stronom oraz sądowi II instancji prześledzić tok rozumowania sądu meriti i poznać podstawy wydania zaskarżonego wyroku, ponadto wbrew zarzutom apelacji wskazuje podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku i wyjaśnia jego podstawę prawną.

W zakresie zarzutu naruszenia art. art. 217 § 2 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. oraz powiązanego z nim wniosku apelacyjnego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność rzeczywistej ceny transakcyjnej nieruchomości pozwanych położonej B. (...), gmina M., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w okresie dokonywania darowizny tj. w październiku 2009 roku przy założeniu, że nabywca kupowałby nieruchomość z lokatorami (rodziną pozwanego), w tym małoletnimi na okoliczność, że w wyniku dokonanej darowizny wskazanej nieruchomości, nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela Sąd Apelacyjny poczynił dodatkowe ustalenia, przy uwzględnieniu faktu, że w stosunku do spornej nieruchomości wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela hipotecznego.

Z ustaleń tych wynika, że w sprawie IC 609/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 29 września 2014r wydał prawomocny wyrok, w którym zasądził od pozwanych B. L. i A. L. solidarnie na rzecz Banku (...) SA w W. kwotę 1.046.314,13 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od kwoty 699.858,49 zł od dnia 13 maja 2013r- z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do kwoty 1.232.500 zł, oddalając powództwo o zapłatę w pozostałej części. Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnego wyroku w sprawie IC 609/14 Sądu Okręgowego w Szczecinie w dniu 29 września 2014r wierzyciel Bank (...) SA w W., występując jako wierzyciel hipoteczny wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko pozwany B. L. i A. L., kierując egzekucję do nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przez komornika przy Sądzie Rejonowym w G. B. B. pod sygnaturą Km 174/15. W sprawie tej w maju 2015r został sporządzony operat szacunkowy, w którym biegły Sądu Okręgowego w Szczecinie rzeczoznawca majątkowy K. B. ustalił wartość rynkową nieruchomości na kwotę 700.600 zł, a wartość obciążającej ją służebności osobistej ustanowionej na rzecz pozwanego K. L. na kwotę 476.300 zł.

Zauważa Sąd Apelacyjny, że powód nie zakwestionował wartości nieruchomości ustalonej przez biegłego rzeczoznawcę, a okoliczność tę ujawnił Sąd Apelacyjny na rozprawie w dniu 26 sierpnia 2015r (k.401-402).

Przypomnieć także trzeba, że w dacie zaciągania przez pozwanego K. L. zobowiązania wekslowego, tj w lutym 2009r, jak i w dacie dokonywania darowizny (8.10.2009r) stanowiąca majątek osobisty tego pozwanego nieruchomość, objęta sporem w niniejszej sprawie, obciążona była hipoteką kaucyjną na rzecz Banku (...) SA w W. do kwoty 1.232.500 zł (k. 68), a wpisu dokonano we wrześniu 2007r (k.79v-80v). Bank ten prowadzi egzekucje przeciwko wszystkim pozwanym (k. 119 oraz akta sprawy komorniczej Km 174/15).

Te istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności uszły uwadze Sądu I instancji.

Podkreślić trzeba bowiem, że warunkiem uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest m.in. pokrzywdzenie wierzyciela (art. 527§1 i 2 k.c.). Skutkiem uwzględnienia roszczenia ze skargi pauliańskiej jest możliwość prowadzenia przez wierzyciela będącego powodem w takiej sprawie egzekucji ze składnika majątku, który wskutek zaskarżonej czynności ubył z majątku dłużnika.

Zaznaczyć należy, że w razie obciążenia hipoteką składników majątkowych będących przedmiotem zaskarżonej czynności do pokrzywdzenia wierzyciela nie dochodzi, jeśli kwestionowana czynność doprowadziła do usunięcia z majątku dłużnika takich składników majątkowych, z których wierzyciel w żadnej części nie mógłby uzyskać zaspokojenia swojego roszczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2011 r., sygn. IV CSK 99/11, LEX nr 940760). W judykaturze wskazuje się na potrzebę porównania wartości sprzedanego prawa i wysokości niespłaconych wierzytelności przysługujących przeciwko dłużnikowi, zabezpieczonych hipotekami na sprzedanym prawie. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 13 października 2006 r. III CSK 58/06 (OSNC 2007/9/136) i 28 czerwca 2007 r. IV CSK 115/07 (LEX 385817) stwierdził, że podlega ocenie, czy kwestionowana czynność doprowadziła do usunięcia z majątku dłużnika takiego składnika majątkowego, z którego powód mógłby zaspokoić swoją wierzytelność. Przedmiot czynności prawnej dłużnika może bowiem nie mieć dla wierzyciela waloru egzekucyjnego, jeżeli doszłoby do ustanowienia na nim wcześniej hipoteki tworzącej przywilej egzekucyjny dla wierzyciela hipotecznego o zakresie równym lub przewyższającym wartość prawa, na którym hipotekę ustanowiono. Sąd Apelacyjny podziela powyższe argumenty.

Wskazując na powyższe stwierdzić trzeba, że w rozpoznawanej sprawie taka egzekucja nie przyniosłaby zaspokojenia wierzytelności przysługującej powodowi, gdyż w postępowaniu egzekucyjnym wyprzedziłby go wierzyciel hipoteczny-Bank (...), który dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko pozwanym B. L. i A. L., od których zasądzono solidarnie na rzecz Banku (...) SA w W. kwotę 1.046.314,13 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od kwoty 699.858,49 zł od dnia 13 maja 2013r- z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do kwoty 1.232.500 zł. Ponadto w kolejności zaspakajania powoda wyprzedziłyby także należności z tytułu kosztów egzekucyjnych (art. 1025 §1 k.p.c.). Przy założeniu, że wartość rynkowa nieruchomości to kwota 700.600 zł, a powód wyższej kwoty nie wykazał, wnioskować należy, że w postępowaniu egzekucyjnym skierowanym do tej nieruchomości powód nie uzyskałby zaspokojenia nawet części swej wierzytelności. Z tych względów uznać trzeba, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy zaskarżoną czynnością dłużnika a pokrzywdzeniem powoda. To natomiast samoistnie prowadzi do oddalenia powództwa.

Tym samym zarzut naruszenia art. 527 k.c. podniesiony w apelacji okazał się uzasadniony.

Końcowo, w związku z zarzutem zawartym w apelacji, a odnoszącym się do zaskarżenia przez powoda także czynności ustanowienia służebności osobistej na rzecz dłużnika powoda wskazać należy na stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 206/12, z którego wynika, że umowa dożywocia może być zaskarżona przez wierzyciela zbywcy - dożywotnika skargą pauliańską, co wynika też z przepisu art. 916 k.c., który ma charakter szczególny w stosunku do przepisów art. 527 i n. k.c. Przedmiotem skargi jest cała tego typu umowa,

tj. przeniesienie własności nieruchomości i obciążenie, a nie odrębnie, przeniesienie własności oraz jej obciążenie przez nabywcę prawem dożywocia. Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że czynność prawna przeniesienia własności z równoczesnym obciążeniem jej służebnością osobistą ma charakter nieodpłatny w rozumieniu art. 528 k.c.

Stanowisko to podziela Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę.

Dla wyczerpania argumentacji rozważenia także wymaga, czy z uwagi na obciążenie nieruchomości, której dotyczy spór w tej sprawie służebnością osobistą, ustanowioną już po obciążeniu tej nieruchomości hipoteką na rzecz Banku (...) SA w W. służebność ta wygasa z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności, a w konsekwencji czy nieruchomość ta jest zbywalna, czy też nie wygasa, co sprawia, że nieruchomość uznana być może za niezbywalną. W tym przypadku służebność ustanowiono ponad dwa lata później niż powstała hipoteka, stąd służebność wygaśnie (art. 1000 k.p.c.), zatem nieruchomość jest zbywalna, a z mocy art. 12 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nie korzysta ona z pierwszeństwa przed hipoteką ustanowioną na rzecz banku.

Z tych wszystkich względów i na podstawie wcześniej przywołanych przepisów należało zmienić zaskarżony wyrok i oddalić powództwo, o czym na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. orzeczono w punkcie I ppkt 1 wyroku. Orzeczenie o kosztach za postępowanie pierwszoinstancyjne zawarte w pkt I ppkt 2 wyroku wydano przy zastosowaniu przewidzianej w art. 98 i 99 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, a ich wysokość wynika z § 6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych .

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 i 99 k.p.c.), a na zasądzone dla każdego z pozwanych kwoty składa się kwota po 5400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (§ 12 ust 1 pkt 2 w związku z §6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz opłata od apelacji, przy czym pozwani K. L. i B. L. uiszcili tytułem opłaty od apelacji po 2.000 zł, a pozwany a. L.- 1.000 zł.

M. Gawinek A. Sołtyka E. Buczkowska-Żuk